

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. In præsentia 19.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

Hujus decisionis ratio hæc quidem adfertur à Deo quòd matrimonium divini juris sit; pendentia verò litis (ut loquuntur) sit juris humani. At verò jus humanum non potest infringere ea, quæ sunt juris divini. Quæ certè ratio per se vera est, sed decisioni minimè convenit, cum omnia ferè impedimenta matrimonii sint juris humani; & tamen negari non potest, quin hæc eadem impediant matrimonium, quòd aliàs juris divini est, sicut infra suis locis fusè explicabitur. Unde vtiorem rationem hanc esse puto, quòd pendentia litis non sit justum impedimentum matrimonii dirimendi à sacris Canonibus introductum, ac proinde valet hujusmodi matrimonium pendente lite contractum. Nullibi enim recensetur inter impedimenta matrimonii. Atque idcirco stamus generali regulæ, quæ omnibus permissum est matrimonium, quibus à jure discretè non est interdictum, & cum apud sedem 23 inf eod. Quam regulam sequimur & in his, qui contra præceptum Judicis Ecclesiastici ex causâ prohibentis matrimonium contrahunt. Eo namque non obstante, nihilominus hoc est verum matrimoni-

um, nisi aliud canonicum subsit impedimentum. Neque enim ob id dirimitur matrimonium, quòd contra mandatum Judicis contractum sit, ut patet ex toto tit. De matrimonio contracto contra interdictum Ecclesie ubi & dicam latius.

Mover hic Panorm. quid juris sit, si villicus ille credidisset, matrimonium prius valuisse: Et rectè respondet ex Vincentio, posterius matrimonium non valere quoad Deum, cum non adhibuerit legitimum consensum, qui consistit in individua unius consuetudine, & in inf. De condit. appof. Unde pulchrè elicit hanc regulam Panorm. hic in fine, quòd contrahens matrimonium, si credat impedimentum subesse, quòd tamen reverè non subest, frustra contrahat matrimonium quoad Deum, licet expresserit verba contrahendo matrimonio apta. Eandem tradit Mart. Navarr. in Manuali c. 22. num. 56. Secus verò est, quoad Ecclesiam sive forum exterius, in quo cum de occultis nullum judicium sit, c. unico sup. Vt Ecclesiast. benef sine diminut. confer. sequitur eum sensum Judex, quem verba contrahentium præferunt, c. Exheredis 7 sup. hoc tit.

In Cap. In præsentia 19.

SUMMARIÆ.

1. Mulier non certiorata de morte mariti contrahere matrimonium de novo non potest.
2. Probari mors debet, diuturna absentia mariti nihil juvante.
3. Certitudo qua requiratur.
4. In dubio pro matrimonio respondendum.
5. Contractum posterius matrimonium absente redeunte dissolvendum est.

E Legans huius Capituli decisio est. Nam in eo summus Pontifex rescribit Episcopo Casaraugustensi de mulieribus, quæ viros suos captivos vel peregrinantes, ultra septennium cum diligentiori inquisitione præstolata, præ imbecillitate carnis se continere non potuerunt, atque idcirco se ad alias nuptias admitti petebant. Describit, inquam, eas matrimonium contrahere non posse, donec certum nuntium acciperiat de morte maritorum suorum, Cujus hæc ratio reddi potest, quòd matrimonium inter Christianos semel legitime contractum non nisi morte alterius conjugum, vel ingressu Religionis, ante tamen consummationem matrimonii dissolvatur, c. penult. & ult. inf. De secund. nupt. c. 2. &

c. Ex publ. 7. inf. De convers. conjug. & dicam latius inf. sub tit. De divor. propter hanc sententiam Christi: Quod ergò Deus conjunxit, homo non separet, & c. Matt. 19. cap. Non igitur absentia est justa causa dirimendi matrimonii, & alterum conjugem sibi adsciscendi. Probari verò debet mors conjugis absentis, antequam cum alia matrimonium iniri possit. Quippe mortuum esse in facto consistit, ac proinde non præsumitur, sed probari debet, c. 1. De constitut. lib. 6. & l. 2. D. De jurat. & facti ignor. Quare nihil iuvat mulieres diuturna absentia maritorum suorum, neque imbecillitas carnis, quam obtinent; cum etiam aliis casibus sæpè accidat, ut innocens coniux usu matrimonii privetur, puta, si alter furiosus sit, aut aliter impotens factus: non enim ideo magis dissolvitur matrimonium, con. Hi qui matrimonium cum c. seq. xxxii. quest. 7. & c. fin. §. si autem de carnali, in fine sup. Vt litæ non constet.

Cæterum hic à Doctoribus queritur, quæ & quanta certitudo de morte absentis requiratur? Et quidem de iure Civili varia tempora constituta sunt. In capto ab hostibus, si incertum est, utrum maritus vivat, expectatur quinquennium, l. Vxoribus 6. D. De divor. & §. sed etiam captivitate casus Novell.

Novel. 22. de nupt. In profecto ad malitiam quadrigenarium, l. Vxor 7. C. De repud. ex Iustitiani *Novel. 117* Ve licent. matri & avia in §. Quod autem à nobis, ubi si uxor maritum in expeditione mortuum intelligit, permittitur ipsi adire Praefectum militum, ex quo ubi resciverit eum mortuum esse, jubetur adhuc expectare per annum, antequam ad alias nuptias migrare possit.

Sed cum hoc casu de matrimonio dissolvendo & alio incundo agatur, non stamus juris Civilis dispositioni, sed ad jus Canonicum recurrendum est, quo certus nuntius de morte absentis requiritur, itaque sufficit, per hunc text. nost. In quo tamen recte addunt Butr. & Panorm. hic, attendendam esse qualitatem nuntii. utrum verisimilia argumenta sive indicia de morte absentis conjugis adferat; atque adeo rem totam volunt relinquere iudicis arbitrio qui certitudinem nuntii ex circumstantiis aestimabit: sicut alias fieri solet, quando res certò non est determinata à jure, ut tunc recurratur ad arbitrium iudicis, per text. in l. §. ait prator D. De jure delib. in cap. fin. sup. De transact. in cap. 4. sup. De officio & potest. jud. deleg. & in c. Finem litibus 5. & ibi pulchre notat Glos. in fine sup. De dolo & contum.

Quæ certè obrinent, ubi mulier petit licentiam nubendi ab Ecclesia, id est, Ecclesiastico iudice. Aliter si suâ sponte sive auctoritate jam nupsit. Tunc enim ut à peccato excusetur, satis est, si ipsa verisimiliter credat maritum absentem mortuum esse, per ea, quæ tradunt Butr. Præpositus hic, & est textus in can. Per bellicam xxxiv. quasi. 2. & facit cap. fin. §. si autem sup. Ut lito non contest. Nam si dubitet, tenebitur quidem secundo marito debitum conjugale reddere, ipsa verò exigere non poterit à marito. Neque enim secundus maritus contra legem conjugii debito suo privandus est, l. Factum cuique suum D. De R. I. neque illa contra

sentium conscientia suâ ad exigendum debitum est admittenda, cap. Literas 12. verj. porro sup. Verisimiliter spoliat cap. fin. sup. De prescript. nisi fortasse levis & temeraria esset uxoris addubitatio; quæ ex consilio Pastoris sui est deponenda, ut ita explorata hac dubitatione uxor liberè possit & reddere & exigere debitum; per text. in cap. Inquisitioni 44. inf. De sent. excommunicat.

Et hæc, quæ de absente marito dicta sunt, eadem locum habent in absente uxore. Quod enim ad fidem & conjugale debitum attinet, maritus & uxor pari passu ambulant, can. Præcipit, can. Apud nos, can. can. fin. xxxii. quasi 5. vide latius Præposit. hic, Navarr. in Manuali cap. 22. num. 53. Sylvest. in P. Matrimonium; quasi. 13.

Ex quibus constat, in dubio semper pro matrimonio respondendum esse tamquam pro re favorabili, c. fin. sup. De sensent. & r. iud. & inf. De contracto matrim. contra interdicit. Eccles. dum tamen de matrimonio contracto constet, sed aliquod impedimentum canonicum subsesse postea intelligatur. Adhibita tamen moderatione de exigendo & reddendo debitum conjugale, prout jam antè dictum est. Dixi, dum tamen de matrimonio contracto constet; nam utrum matrimonium inter duos inicum sit, in facto consistit, ac proinde quoque non præsumitur, sed probandum est, c. 1. in verb. cum sint facti De constitut. lib. 6. & l. 2. D. De juris & facti ignor.

Sed hic præterendum non est, quocumque casu & tempore, altero conjugate absente, alter contraxerit matrimonium, & absens redierit, aut superstitem eum esse constiterit, posterius matrimonium statim dissolvendum esse, & prius restaurandum, cap. 2. inf. De secund. nupt. can. 1. 2. & can. Virgo xxxiv. quasi 2. idque postulat prioris matrimonii indissolubilis nexus, qui non nisi morte solvitur. c. 1. & 1. ad Corinth. 7.

In Cap. Inter opera 20.

SUMMARI A.

1. Meretricem uxorem ducens meretur apud Deum.
2. Maritus non cogitur uxorem adulteram recipere.
3. Meretrices cur tolerentur ab Ecclesia.
4. Reus mortis an absolvi possit, si meretricem uxorem ducens.

EX hoc Cap. discimus, non tantum permisum esse matrimonium, cum publica meretrice; sed etiam ducentem ob id meretricem apud Deum. Quippe opus est charitatis spirituales, errantem reducere in viam veritatis, can. Triasunt, dist. 45. Quare idem erit in uxore adultera, si maritus eam in consortium suum revocet, impediendi adulterii causa: † quam vis alioquin maritus non cogatur adulteram uxorem recipere, etiã